

ALGEMENE WET BESTUURSRECHT

EN AANVERWANTE REGELGEVING

2023/2024

redactie:

Mr. A.Th. Meijer

en

Mr. F.G. van Dam

Ars Aequi Libri

Nijmegen 2023

ISBN: 978-94-9319-996-5

NUR 822

© 2023 Ars Aequi Libri, Nijmegen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Ars Aequi Juridische uitgeverij.

Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 27 november 2002, *Stb.* 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de Stichting PRO (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp) te wenden. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich tot de uitgever te wenden.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) deswege geen aansprakelijkheid.

Ontwerp: Nicolette Schuurman

VOORWOORD

Deze bundel, met daarin de Algemene wet bestuursrecht en de voor het bestuursrecht relevante wet- en regelgeving, is bedoeld voor de student of praktijkjurist die een handzame en betaalbare Awb-teksteditie zoekt.

Zoals elk jaar verschijnt de Awb-pocket bij aanvang van een nieuw academisch jaar. De bundel is bijgewerkt tot en met 1 juli 2023.

Behoudens de jaarlijkse indexering van griffierechten, zijn in de afgelopen periode slechts de bijlagen bij de Awb op onderdelen gewijzigd. De wet ‘Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer’ (*Staatsblad* 2023, 183), is cursief in deze editie opgenomen. Met de wet worden aanpassingen doorgevoerd in hoofdstuk 2 van de Algemene wet bestuursrecht. De wet treedt naar verwachting in 2024 in werking.

Bij de invoering van de Omgevingswet veranderen de bijlagen bij de Algemene wet bestuursrecht. We hebben in deze editie een extra versie van de bijlagen opgenomen zoals deze komen te luiden vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024.

Tot slot is een nieuwe versie opgenomen van het Procesreglement bestuursrecht rechtbanken 2021, zoals deze geldt per 1 juli 2023.

Wij houden ons als altijd aanbevolen voor suggesties van gebruikers.

Alex Meijer (alex_meijer@xs4all.nl)

Famke van Dam (vandam@fdadvocatuur.nl)

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	V
Inhoudsopgave	VII

ALGEMENE WET BESTUURSRECHT

Hoofdstuk 1 Inleidende bepalingen	1
Titel 1.1. Definities en reikwijdte	1
Titel 1.2. Uitvoering van bindende besluiten van organen van de Europese Unie	2
Hoofdstuk 2 Verkeer tussen burgers en bestuursorganen	3
Afdeling 2.1. Algemene bepalingen	3
Afdeling 2.2. Gebruik van de taal in het bestuurlijk verkeer	3
Afdeling 2.3. Verkeer langs elektronische weg	3
Hoofdstuk 3 Algemene bepalingen over besluiten	8
Afdeling 3.1. Inleidende bepalingen	8
Afdeling 3.2. Zorgvuldigheid en belangenafweging.	9
Afdeling 3.3. Advisering	9
Afdeling 3.4. Uniforme openbare voorbereidingsprocedure	9
Afdeling 3.5. Samenhangende besluiten	11
Paragraaf 3.5.1. Algemeen	11
Paragraaf 3.5.2. Informatie	11
Paragraaf 3.5.3. Coördinatie van besluitvorming en rechtsbescherming	11
Afdeling 3.6. Bekendmaking en mededeling	13
Afdeling 3.7. Motivering	14
Hoofdstuk 4 Bijzondere bepalingen over besluiten.	14
Titel 4.1. Beschikkingen	14
Afdeling 4.1.1. De aanvraag	14
Afdeling 4.1.2. De voorbereiding	15
Afdeling 4.1.3. Beslistermijn	16
§ 4.1.3.1. Beslistermijn	16
§ 4.1.3.2. Dwangsom bij niet tijdig beslissen	17
§ 4.1.3.3. Positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen	18
Titel 4.2. Subsidies	18
Afdeling 4.2.1. Inleidende bepalingen	18
Afdeling 4.2.2. Het subsidieplafond	19
Afdeling 4.2.3. De subsidieverlening	20
Afdeling 4.2.4. Verplichtingen van de subsidie-ontvanger	21
Afdeling 4.2.5. De subsidievaststelling	22
Afdeling 4.2.6. Intrekking en wijziging	23
Afdeling 4.2.7. Betaling en terugvordering	24
Afdeling 4.2.8. Per boekjaar verstrekte subsidies aan rechtspersonen.	24
Paragraaf 4.2.8.1. Inleidende bepalingen	24
Paragraaf 4.2.8.2. De aanvraag	25
Paragraaf 4.2.8.3. De subsidieverlening	25
Paragraaf 4.2.8.4. Verplichtingen van de subsidie-ontvanger	26
Paragraaf 4.2.8.5. De subsidievaststelling	27
Titel 4.3. Beleidsregels.	28
Titel 4.4. Bestuursrechtelijke geldschulden	28
Afdeling 4.4.1. Vaststelling en inhoud van de verplichting tot betaling	28
Afdeling 4.4.2. Verzuim en wettelijke rente.	30
Afdeling 4.4.3. Verjaring	31

Afdeling 4.4.4.	Aanmaning en invordering bij dwangbevel	31
Paragraaf 4.4.4.1.	De aanmaning.	31
Paragraaf 4.4.4.2.	Invordering bij dwangbevel.	32
Afdeling 4.4.5.	Bezwaar en beroep	33
Hoofdstuk 5 Handhaving		34
Titel 5.1.	Algemene bepalingen	34
Titel 5.2.	Toezicht op de naleving	35
Titel 5.3.	Herstelsancties	36
Afdeling 5.3.1.	Last onder bestuursdwang.	36
Afdeling 5.3.2.	Last onder dwangsom	38
Titel 5.4.	Bestuurlijke boete.	40
Afdeling 5.4.1.	Algemene bepalingen	40
Afdeling 5.4.2.	De procedure	41
Hoofdstuk 6 Algemene bepalingen over bezwaar en beroep		42
Afdeling 6.1.	Inleidende bepalingen	42
Afdeling 6.2.	Overige algemene bepalingen	42
Hoofdstuk 7 Bijzondere bepalingen over bezwaar en administratief beroep		45
Afdeling 7.1.	Bezwaarschrift voorafgaand aan beroep bij de bestuursrechter	45
Afdeling 7.2.	Bijzondere bepalingen over bezwaar	45
Afdeling 7.3.	Bijzondere bepalingen over administratief beroep	48
Hoofdstuk 8 Bijzondere bepalingen over de wijze van procederen bij de bestuursrechter		51
Titel 8.1.	Algemene bepalingen over het beroep in eerste aanleg	51
Afdeling 8.1.1.	Bevoegdheid.	51
Afdeling 8.1.2.	Behandeling door een enkelvoudige, meervoudige of grote kamer.	53
Afdeling 8.1.2a.	Conclusie.	53
Afdeling 8.1.2b.	Opmerkingen door anderen dan partijen.	54
Afdeling 8.1.3.	Verwijzing, voeging en splitsing	54
Afdeling 8.1.5.	Partijen	55
Afdeling 8.1.6.	Getuigen, deskundigen en tolken	57
Afdeling 8.1.6a.	Verkeer langs elektronische weg met de bestuursrechter	57
Afdeling 8.1.7.	Verzending van stukken	59
Titel 8.2.	Behandeling van het beroep in eerste aanleg	60
Afdeling 8.2.1.	Griffierecht.	60
Afdeling 8.2.1a.	Algemene bepaling.	61
Afdeling 8.2.2.	Vooronderzoek	61
Afdeling 8.2.2a.	Bestuurlijke lus	63
Afdeling 8.2.3.	Versnelde behandeling.	63
Afdeling 8.2.4.	Vereenvoudigde behandeling.	63
Afdeling 8.2.4a.	Beroep bij niet tijdig handelen	64
Afdeling 8.2.5.	Onderzoek ter zitting.	65
Afdeling 8.2.6.	Uitspraak	67
Afdeling 8.2.7.	Tussenuitspraak	70
Titel 8.3.	Voorlopige voorziening en onmiddellijke uitspraak in de hoofdzaak.	70
Titel 8.4.	Schadevergoeding	72
Titel 8.5.	Hoger beroep	73
Titel 8.6.	Herziening	76
Hoofdstuk 9 Klachtbehandeling		76
Titel 9.1.	Klachtbehandeling door een bestuursorgaan	76
Afdeling 9.1.1.	Algemene bepalingen	76
Afdeling 9.1.2.	De behandeling van klaagschriften	76
Afdeling 9.1.3.	Aanvullende bepalingen voor een klachtadviesprocedure	77
Titel 9.2.	Klachtbehandeling door een ombudsman	78
Afdeling 9.2.1.	Algemene bepalingen	78

Afdeling 9.2.2.	Bevoegdheid	78
Afdeling 9.2.3.	Procedure	80
Hoofdstuk 10 Bepalingen over bestuursorganen		82
Titel 10.1.	Mandaat, delegatie en attributie	82
Afdeling 10.1.1.	Mandaat	82
Afdeling 10.1.2.	Delegatie	83
Afdeling 10.1.3.	Attributie	84
Titel 10.2.	Toezicht op bestuursorganen	84
Afdeling 10.2.1.	Goedkeuring	84
Afdeling 10.2.2.	Vernietiging	85
Afdeling 10.2.3.	Schorsing	85
Hoofdstuk 11 Slotbepalingen		86
Bijlagen		86

AANVERWANTE REGELGEVING

Wet open overheid	135
Wet Nationale ombudsman	151
Algemene termijnenwet	159

LAGERE REGELGEVING

Besluit proceskosten bestuursrecht	161
Besluit maximumtarieven open overheid	165
Besluit bestuursorganen WNo	167
Besluit Fiscaal Bestuursrecht	169
Procesreglement bestuursrecht rechtbanken 2021	187
Procesregeling belastingkamers gerechtshoven 2022	203
Procesregeling bestuursrechterlijke colleges 2014	209
Procesregeling vreemdelingenzaken 2014	215
Register	217